

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 23 mars 1943 kl. 4 e. m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 5, i anledning av väckt motion angående fördelningen av vissa lotterimedel.

I en inom första kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott för behandling hänvisad motion, nr 95, av herr *Gustaf Elofsson m. fl.* har yrkats, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära, att vid fördelningen av lotterimedlen hänsyn måtte tagas till de synpunkter, som i motionen framförts.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat yttranden över motionen från skolöverstyrelsen och lantbruksstyrelsen samt berett Samverkande bildningsförbunden tillfälle att inkomma med yttrande. *Yttranden.*

I sitt yttrande erinrar *skolöverstyrelsen* om att statsutskottet i sitt utlåtande nr 130 vid fjolårets riksdag i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till avsättning till lotterimedelsfonden för budgetåret 1942/1943 yttrade bl. a.:

»Utskottet har emellertid bemärkt, att av det belopp å 3 355 500 kronor, som under år 1941 beviljats i bidrag ur lotterimedelsfonden till institutioner i Stockholm, Göteborg och Malmö, utdelats tillhopa 2 238 000 kronor, eller cirka 66 procent. Av sistnämnda belopp belöpa 1 718 000 kronor å Stockholm. Av redovisningen över anslaget disposition att döma synas övriga städers och landsbygdens berättigade anspråk på stöd för kulturell verksamhet på grund av anslaget begränsning icke kunnat i tillräcklig grad tillgodoses. Det framstår emellertid som en angelägenhet av vikt, att detta i fortsättningen blir möjligt. Därest så icke kan ske inom ramen för det nu äskade anslaget, förutsätter utskottet, att Kungl. Maj:t förelägger riksdagen förslag, ägnat att i möjligaste mån tillgodose det av utskottet uttalade önskemålet.»

Överstyrelsen skulle med största tillfredsställelse se att de bildningsorganisationer, som stå under dess överinseende, kunde i större utsträckning erhålla bidrag av lotterimedel, men vill framhålla, att den verksamhet, vartill lotterimedel nu utgå, har svårt att avvara dessa. Överstyrelsen framhåller vidare att flera av de visserligen i huvudstaden och andra större städer be-

Bidrag till riksdagens protokoll 1943. 12 saml. 1 avd. Nr 5.

lägna institutioner, som erhållit de största lotterimedelsbidragen, måste anses såsom en hela svenska folkets egendom och i stor utsträckning också besökas av landsbygdens folk.

Lantbruksstyrelsen framhåller att det torde få anses vara ett viktigt samhällsintresse, att landsbygdens folk så långt sig göra låter får komma i åtnjutande av samma sociala och kulturella förmåner som städernas inbyggare. Skillnaden i detta avseende till landsbygdens nackdel bidrager till flykten från landsbygden. För utjämnande av den stora skillnaden torde det vara av betydelse med en för landsbygdens vidkommande något förmånligare fördelning av lotterimedlen. Det finns på landsbygden numera ett starkt bildningsintresse och ett flertal kulturella rörelser, vilka, om de erhöle verkligt ekonomiskt stöd, skulle bidraga till att utjämna skillnaden mellan landsbygd och stad i ovan berört avseende. *Lantbruksstyrelsen* tillstyrker bifall till motionen.

Samverkande bildningsförbundens styrelse meddelar att inom styrelsen icke uppnåtts enighet om ställningstagandet till motionärernas yrkande, varför medlemsorganisationerna anmodats att var för sig yttra sig om de båda förslag till uttalande, som framkommit inom styrelsen. Därvid ha Arbetarnas bildningsförbund, Godtemplarordens studieförbund, Sveriges kristliga bildningsförbund och Tjänstemännens bildningsverksamhet uttalat sig för motionens avstyrkande, medan Svenska landsbygdens studieförbund, Jordbrukareungdomens förbund och Sveriges blåbandsförening tillstyrkt motionärernas förslag. Nationaltemplarordens studieförbund anser, att de ständigt återkommande anslagen till teater- och musikverksamheten böra påföras statsbudgeten och lotterimedlen göras tillgängliga för mera tillfälliga anslag till kulturella ändamål.

Utskottet.

Huvudparten av lotterimedlen går till våra nationalscener Operan och Dramatiska teatern, till fasta teaterscener i våra större städer, till Riksteaterns publikorganisation samt till konserthus, konsert- och orkesterföreningar, och vederbörande samhällen få ofta tillskjuta regelbundna bidrag, i många fall motsvarande anslaget av lotterimedel. Enligt utskottets uppfattning böra i synnerhet våra nationalscener anses som hela folkets egendom, och liksom de fasta scenerna ha de den allra största betydelse för hela vårt kulturliv och besökas också i rätt stor utsträckning av landsbygdens folk. Från lotterimedlen utgå även anslag till museer, soldathem och andra institutioner, vilka kunna sägas tjäna landets gemensamma intressen. Som motionärerna själva påpeka, äro de institutioner, som åtnjuta mera regelbundna anslag av lotterimedel, beroende av dessa och kunna ej undvara ekonomiskt stöd från statsmakternas sida. Det kan emellertid i detta sammanhang ifrågasättas, huruvida ej detta stöd framdeles bör lämnas i form av fasta anslag å budgeten, vilket i första hand synes gälla Operan och Dramatiska teatern.

Motionärerna förorda anslag av lotterimedel till bl. a. landsbygdens frivilliga ungdomsorganisationer för underlättande av deras studieverksamhet samt stipendier till landsbygdens ungdom för bevistande av högre skolor. Frågan om ökat ekonomiskt stöd till det frivilliga folkbildningsarbetet är redan föremål för utredning av 1939 års ungdomsvårdskommitté, och vid årets riksdag föreligga motioner om anslag till stipendier för landsbygdsungdoms studier vid högre skolor liksom studier pr korrespondens, varför dessa speciella former redan äro under utredning eller komma att prövas av riksdagen i annat sammanhang.

Utskottet finner dock i likhet med motionärerna, att ett bättre tillgodo-seende av landsbygdens kulturella behov är berättigat, och för utjämning av de stora skillnaderna i kulturellt och socialt hänseende mellan landsbygd och stad torde det vara av betydelse med en för landsbygdens vidkommande förmånligare fördelning av lotterimedlen. Som skolöverstyrelsen jämväl påpekat har statsutskottet i ett utlåtande vid fjolårets riksdag kraftigt understrukt dessa synpunkter och förutsatt, att Kungl. Maj:t förelägger riksdagen förslag, ägnat att i möjligaste mån tillgodose det av utskottet uttalade önskemålet, därest så icke kunde ske inom ramen för det äskade anslaget. Riksdagen har genom bifall till detta utlåtande således redan givit sin anslutning till det i motionen framförda önskemålet, och under sådana förhållanden synes det ej motiverat att ånyo göra framställning härom hos Kungl. Maj:t.

Utskottet får sålunda hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon första kam-marens åtgärd föranleda.

Stockholm den 18 mars 1943.

På utskottets vägnar:

HERMAN ERICSSON.

Närvarande: herrar *Ericsson, Carlström, Leander, Persson**, *Caap**, *Lindblom* och *Fahlander*.*

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.